

Колісниченко А. В., Харицька С. В. Жанрова парадигма лірики Гарта Крейна. Філологічні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку: Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 28–29 січня 2022 року. – Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2022. – С. 68-70.

Колісниченко А. В.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов та прикладної лінгвістики

Національний авіаційний університет

м Київ, Україна

Харицька С. В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов та прикладної лінгвістики

Національний авіаційний університет

м Київ, Україна

ЖАНРОВА ПАРАДИГМА ЛІРИКИ ГАРТА КРЕЙНА

Запитання щодо жанрової природи творів Гарта Крейна до цього часу не має однозначної відповіді, адже поет жанрово визначав свої твори за власним музичним баченням: «Міст» – це симфонія на епічну тему, «Гавань на світанку» – легато, «Катті Сарк» – fuga. Тобто, значима ознака сучасного життя у поезіях Крейна – імітування фонічною образністю джазових ритмів, що характеризувалися поліритмією та синкопою – не співпадінням ритмічного акценту з метричним, тобто «у ланцюжку обробки інформації останнє слово залишається за людиною» [5]. Для поета музика й поетична творчість – нерозривні, бо майже всі свої твори він написав протягом так званих «музичних марафонів», коли слухав музику навіть не годинами, а декілька діб поспіль, витворюючи поетичні образи під впливом музичної стихії [2].

Вірші поета неможливо віднести до певного жанру, оскільки кожен із них, і це свідомо інтенція поета на синтез як універсальний принцип творчості, поєднує в собі ознаки багатьох жанрів. Наприклад, поема «Lachrymae Christi», тобто

«Сльози Христа», уславлює давньогрецького бога Діоніса і поєднує ознаки оди, плачу, тобто треносу, і дифірамбу, адже наприкінці поезії поет славить Діоніса, бо саме йому як уособленню мистецтва, а не Христу, нині належить святий Грааль. У вірші «Обставина» Крейн оспівує чи то античного Аполлона, чи то відповідного йому за функціями бога ацтеків Ксочіпілі (Хочіпілі, Шочіпілі), життя якого підтримувалося кров'ю людей. Можливо, це зумовлено й тим, що бог сонця виконував ще й роль бога війни. Досить символічно митець риси цього кривавого бога переносить на бога мистецтва (нагадаємо, давньогрецький Аполлон – не лише покровитель мистецтв, а й вправний стріловержець, постійно готовий до борні), тим самим вказуючи читачеві на тяжкість поетичного ремесла. Для вираження такого подвійного розуміння творчості автор використовує різкий контраст – бог поезії омийтий кров'ю, але увічнений у камені «любові», уквітчаний. Отже, цю поезію можна кваліфікувати як пеан, а можна як оду або гімн, якщо виходити з прийнятих в жанрології параметрів. Схожі за настроєм вірші «Жовтень-листопад» та «Сумний індіанець» мають ознаки елегії та медитації, тобто це – медитативна елегія. Складно визначити жанр вірша «Захмарному жонглерові», оскільки він містить ознаки пеану – хвали богу сонця, яким стає Гаррі Кросбі, а далі елементи оди, гімну, дифірамбу, послання та ліричного портрету. Ця видозміна зумовлена тим, що Крейн присвятив вірша своєму другу, поету Гаррі Кросбі. Нагадаємо, що ключовий образ у творчості Кросбі – це сонце, а прижиттєва мрія поета – покінчити життя самогубством, полетівши на повітряній кулі до палаючого сонця. Саме тому Гарт Крейн використовує сонце як головний символ у даному творі, звертається до нього як до головного вершителя долі друга (Гаррі Кросбі). Надалі Крейн уже самого поета величає сонцем, прохаючи його вказати шлях усім іншим митцям. Вірші «Хвала урні», що присвячений Ернсту Нельсону, «До Потаповича», «Шекспірові», «До Емілі Дікінсон» теж можна визначити і як оду, і як гімн, дифіраб, послання чи ліричний портрет. Поему «На честь одруження Фауста й Єлени» навряд чи можна однозначно віднести до епіталами, бо тут відсутнє, наприклад, побажання подружжю, що входить до обов'язкових жанрових ознак, натомість Крейн надає творові одичної форми. Поема наповнена надзвичайно потужним міфологічним

змістом, сама назва твору сигналізує про змішання різноманітних образів, притаманних різним культурам різних часів. Гарт Крейн взяв образ головного героя поезії із відомої легенди про доктора Фауста та літературних творів про нього. Монро Спірс зазначає, що «Гарт Крейн не був обізнаний із «Фаустом» Гете, а лише із твором Крістофера Марло» [3, р. 33], в якого «могутній маг подібний до Бога», тому й хоче досягти божественної влади, стати повелителем стихій. Образ головної героїні поет запозичив із давньогрецької міфології, і Єлена для нього – це муза поета. Фауст і є поетом, власне двійником самого Крейна: «Єлена – символ абстрактного «чуття краси», Фауст – символ мене, поетичної та обдарованої людини усіх часів» [1, р. 115]. Ще один вірш, «На могилі Мелвілла», теж окрім ознак елегії має ще ознаки медитації і, зрозуміло, епітафії. Сам Крейн, який добре знався на музиці, використовував для жанрового визначення своїх віршів музичні форми і називав їх – fuga або легато, а про поему «Міст» сказав, що це симфонія на епічну тему. Музика постійно присутня в поезії Крейна – ритмічно чи алюзивно. Цим пояснюється транслітерація назви вірша «Пасаж», яку ми зберегли при перекладі [4]. На наш погляд, у вірші йдеться не тільки про діонісійський ритуал шматування тіла чи ритуал переходу, а ще й про музичний термін – пасаж. Одне вжите Крейном у назві слово, а за ним оті швидкі, віртуозні переходи з одного регістру в інший, а ще поєднання різних тем – не тільки у музиці, але і в поезії, що так майстерно робив поет.

ЛІТЕРАТУРА

1. Crane H. Complete Poems and Selected Letters and Prose of Hart Crane / Hart Crane. – New York: Garden City, 1966. – xvii, 302 p.
2. Reed B. Hart Crane: After His Lights / Brian Reed. – Alabama: University of Alabama Press, 1971. – viii, 295 p.
3. Spears M. Hart Crane / Monroe Spears. – Minnesota: University of Minnesota, 1965. – 48 p.
4. Колісниченко А. В. Міфопоетика творчості Гарта Крейна [Електронний ресурс] / А. В. Колісниченко – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/26749>

5. Харицкая С. В., Глушаница Н. В. Роль профильных специалистов при составлении технических переводных словарей [Электронный ресурс] / С. В. Харицкая, Н. В. Глушаница – Режим доступа: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/28629/1/%D0%A5%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%86%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%93%D0%BB%D1%83%D1%88%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0.pdf